

Гарник Л.П.,
кандидат політичних наук,
доцент кафедри комерційної,
торговельної та підприємницької діяльності,
Хусаїн Білал,
магістрант,
Науково-навчальний інститут
економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу
Національного технічного університету
"Харківський політехнічний інститут",
м. Харків

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІСЛАМСЬКОГО БАНКІНГУ В УКРАЇНІ, ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ІНСТРУМЕНТУ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Під впливом глобалізації у першій чверті 21 сторіччя спостерігається стрімкий розвиток ісламських фінансових інститутів, тому виникає нагальна потреба у нормативно-правовій регламентації їх діяльності у рамках національних нормативно-правових систем, а також стандартизації та відпрацюванні механізмів управління якістю ісламських продуктів та послуг в тому числі й на фінансових ринках країн близькосхідного регіону та за його межами. За оцінками провідних експертів світові активи ісламської фінансової індустрії оцінюються у еквіваленті 2,5 – 3 трильйони доларів США.

За короткий проміжок часу ісламська фінансова система стала самодостатньою системою з потужним інклюзивним потенціалом, яка включає в себе банківський сектор, ринки капіталів та страхову діяльність. Ісламські банки та корпорації є найчисельнішими фінансовими інститутами цієї системи, яка є виявляється більш фінансово стабільною та кризостійкою ніж традиційна неісламська. Найбільша концентрація ісламських фінансових інститутів у світовій економіці спостерігається у країнах Близького Сходу та Південно-Східної Азії, які є також бажаними інвесторами у національні економіки навіть тих країн, які знаходяться за межами цих регіонів. Так, центром ісламських фінансів Європи став Лондон, а Німеччина – одним з його сателітів. Південна Корея, Гонконг, Японія, Китай, Канада, Бразилія,

Суринам, Марокко, ПАР, Нігерія та інші країни Нового та Старого світу для залучення ісламських інвестиційних капіталів всіляко сприяють забезпеченню нормативно-правових умов які б сприяли захисту національної безпеки та економічних інтересів одночасно із запровадженням ісламських фінансових інновацій. Проте головною перешкодою розвитку ісламських фінансових інструментів у неісламському світі стають помилкові стереотипи щодо ісламських фінансів та економіки в цілому, а також відсутність достатньої кількості фахівців-практиків з питань ісламських фінансів, а також соціально-політичних процесів та трендів економічного розвитку Близькосхідного регіону.

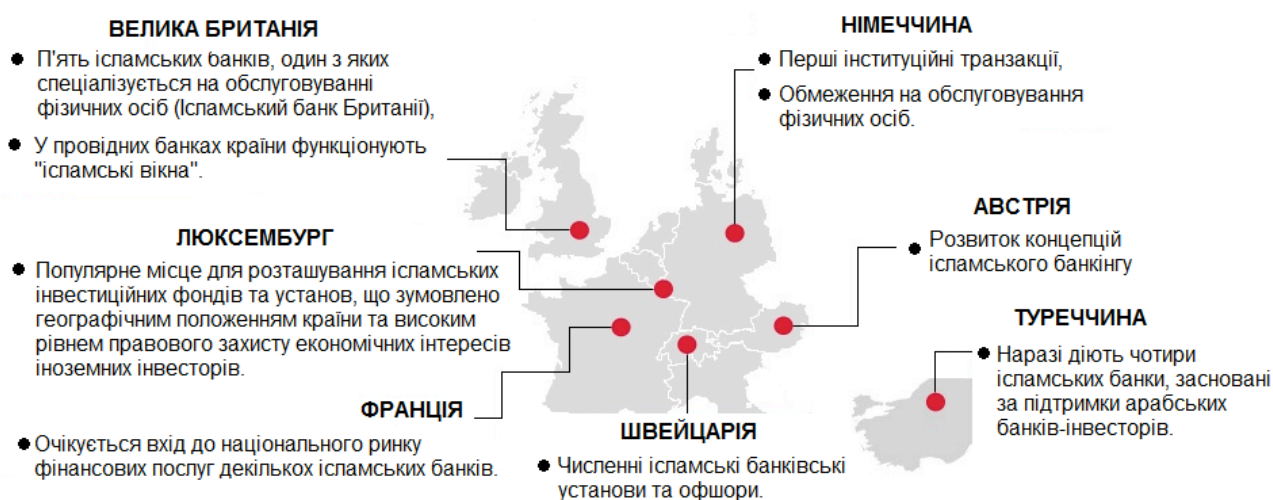

Рисунок 1. Ісламські банківські та фінансові установи у Європі.

Економіка України наразі зацікавлена у пошуку шляху виходу з існуючої соціально-економічної кризи та залученні іноземних інвестицій. Втім нинішнє геополітичне та соціально-економічне становище країни не сприяє підвищенню її інвестиційної привабливості зокрема для великих близькосхідних інвесторів, проте простежується певний рівень зацікавленості у науково-технічних розробках, аграрному секторі та використанні її природних ресурсів. Часто спокуса отримати бажані близькосхідні інвестиції супроводжується численними прихованими ризиками, пов'язаними з порушенням економічних та геостратегічних інтересів України, які можуть виникнути у випадку, коли під виглядом бажаних інвестицій до національної економічної системи надходять тіньові капітали компаній, під прикриттям яких діють визнані світовою спільнотою реакційні течії та екстремістські угруповання на кшталт "Братів-мусульман", "Хізб-ат-Тахрір", а також спонсорів та симпатиків терористичного утворення "Ісламська держава".

Зазначимо, що відродження та розвиток інфраструктури й науково-технічного потенціалу міст східної України наразі можна розпочати шляхом залучення близькосхідних прямих інвестицій, що потребує обговорення та формування стратегії щодо оптимізації процедур отримання необхідних

документів для правового забезпечення тимчасового чи постійного перебування іноземних громадян на території України та їх підприємницької діяльності спільно з українськими партнерами. Вивчення досвіду ОАЕ, Туреччини та провідних країн Європи щодо розвитку ісламських фінансових продуктів та їх гармонізації з національним законодавством країн Європи сприятиме впровадженню найкращої світової практики на теренах України з урахуванням того, що у ролі інвесторів (людський та фінансовий капітал) в розвиток регіону також можуть виступити іноземні студенти, які навчаються у наших ВНЗ, біженці з країн Близького Сходу, тимчасово переміщені особи з зони АТО та вимушені переселенці з Криму.

Так звані "ісламські вікна" у мережі українських банків сприятимуть акумуляції капіталу фізичних осіб, які сповідують Ісам, а також розвитку практики етичних інвестицій (мусульманські інвестиції) у реальний сектор національної економіки України. Проте впровадження такої практики потребує консолідації зусиль експертів з ісламських фінансів та права (Шаріату), економістів, політиків та правознавців, що потребує створення на базі ВНЗ консалтингових груп (дослідницько-дорадчих органів) з питань етичних фінансів (фінансових інститутів та практик, які є альтернативами традиційній європейській системі банкінгу), включення до програми підготовки фахівців економічного напрямку дистанційних курсів з вивчення англійської, арабської та турецької мов фахового спрямування (співпраця з Ісламським університетом), також курсів з ісламських фінансів та сертифікації товарів й послуг та інших предметів, які сприятимуть якісній підготовці вітчизняних фахівців для забезпечення національних економічних інтересів та стратегічного партнерства з країнами Близького Сходу.

Врахувати слід факт того, що кожен іноземний громадянин, який отримує вищу освіту на території України, стає безпосереднім інвестором у розвиток інфраструктури свого ВНЗ та країни (туризм, сфера послуг, тощо), а також потенційним об'єктом впливу екстремістських й терористичних угруповань, діяльність яких у останні роки значно активізувалася зокрема в регіонах, наближених до зони АТО. Також об'єктами впливу вказаних угруповань стають соціально та економічно незахищені представники багатьох мусульманських діаспор та об'єднань іноземних громадян, біженців та тимчасово переміщених осіб. Тож, створення ради діаспор та об'єднань іноземних громадян як дорадчого органу при адміністраціях міст сходу України та відкриття профільних шкіл для представників мусульманських діаспор сприятимуть отриманню якісної середньої освіти та інтеграції представників мусульманських спільнот до соціально-культурного простору та економіко-правового поля України. Це сприятиме розвитку толерантності у суспільстві та розбудові міжнародної економічної співпраці через представників мусульманських діаспор. Отже вказані заходи дозволять забезпечити українські підприємства необхідними для їх функціонування трудовими ресурсами з числа представників діаспор, біженців та тимчасово переміщених осіб, яким буде надана можливість отримати освіту та

затребувану на регіональному ринку праці професію – розвиток людського та інтелектуального (кросс-культурного) капіталу регіону.

Література:

1. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / Укладачі: Добко Т., Золотарьова І., Калашнікова С., Ковтунець В., Курбатов С., Линьова І., Луговий В., Прохор І., Рашкевич Ю., Сікорська І., Таланова Ж., Фініков Т., Шаров С.; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. – Київ: ДП "НВЦ "Пріоритети", 2015. – 84 с.